

SZAKDOLGOZATI NAGY MŰHELYMUNKA KUTATÁSI TERVE

Jelen munkaanyag a pszichológia alapszak nagy műhelymunkájának kutatási koncepcióját és lehetséges hipotéziseit vázolja fel. Célom a toxikus, destruktív vezetési stílus definiálása, mérhetőségének megvizsgálása, és szervezetre gyakorolt hatásainak a feltérképezése, nemzetközi kutatások és szakirodalom, valamint saját kvantitatív és kvalitatív kutatás alapján. A téma elsősorban a szociálpszichológia vezetéselméleti területébe illeszkedik.

Koncepció

Míg a hatékony, pozitív vezetési stílus évtizedek óta tárgya a vezetéselméleti kutatásoknak, addig a „rossz vezetés” kutatása hiánypótló. A vezetés árnyoldalait sokan tapasztaljuk a munka világában, ennek ellenére kevés az ezzel kapcsolatos feltáró kutatás.¹ Műhelymunkámmal szeretném a toxikus, destruktív vezetési stílus jobb megértését elősegíteni, feltárva e vezetési stílus alapvető jellemzőit és lehetséges hatásait a szervezetre.

Az áttekintett nemzetközi kutatások mindegyike a „rossz”, toxikus vezető definiálására tett kísérlettel kezdődik, aminek kihívása abból a paradoxonból is adódik, hogy „az egyik ember toxikus vezetője, a másik ember hőse” (Lipman-Blumen, 2005, 1. o.).

A toxikus vezető definíciójára 2007-ben Padilla és munkatársai (2007) tesznek először javaslatot, azonban szerintük a destruktív vezetés csak egy konstruktív-destruktív vezetési kontinuum mentén értelmezhető: egyetlen vezető sem tisztán jó vagy rossz. Lipman-Blumen (2005) szerint multi-dimenziós keretrendszerben érdemes a toxikus vezetés komplexitását vizsgálni, amely magában foglalja a vezető diszfunkcionális viselkedési és személyiségbeli jellemzőit, valamint ezek szervezetre mért hatását is.

A toxikus vezetés következményeire először az amerikai honvédség hívta fel a figyelmet a 2000-es évek elején (Reed, 2002; Burns 2017), azonban a figyelem hamarosan az üzleti környezetre is áttevődött, többek között az Enron vezetőinek etikátlan viselkedése miatt. Üzleti környezetben a toxikus vezető beazonosíthatóságának jelentősége abban rejlik, hogy ha megértjük, ki minősül toxikus vezetőnek, azaz milyen viselkedésbeli és személyiségbeli jellemzőkkel ismerhető fel egy ilyen vezető, akkor a szervezetek koncentráltabb erőfeszítéseket tehetnek annak érdekében, hogy időben felismerjék és elejét vegyék a mérgező szervezeti légkör kialakulásának.

Jelen szakdolgozati műhelymunka fókuszában elsősorban az üzleti életben felbukkanó toxikus vezető beazonosíthatósága, mérhetősége és a toxikus vezetési stílus szervezetre mért következménye áll. A nemzetközi kutatások és szakirodalom ugyanakkor egy másik lehetséges dimenziót is érintenek, nevezetesen a kontextust, amely lehetővé teszi a negatív vezetés kialakulását a szervezetben. A szakirodalom toxikus háromszögnek nevezi a vezető, a dolgozók és a szervezeti szituatív hatások negatív egymásra hatását és ezek együttes vizsgálatát javasolják ahhoz, hogy megértsük a destruktív vezetők megjelenését (Padilla et al, 2007). Kellerman² szerint „nincs rossz vezető rossz, aktívan közreműködő vezetettek nélkül”, szerinte elválaszthatatlan a rossz vezető definíciója a kontextustól.

Az elsősorban vezető-centrikus és kevésbé kontextuális megközelítésemet az indokolja, hogy egyelőre az tűnik nagyobb kihívásnak, hogy beazonosítsuk, ki minősül toxikus vezetőnek, és hogyan mérhető egy ilyen vezető, vagy vezetési stílus hatása a szervezetre, mintsem feltárni ennek komplexebb, kontextus által meghatározott, és egymással interakcióban álló tényezőit. A téma további kutatási lehetőségeket is tartalmaz arra vonatkozóan, milyen intervenciókkal élhetnek a szervezetek a toxikusnak beazonosított vezetők kezelésével kapcsolatban, például, fejleszthetők-e ezek a vezetők, és ha igen, milyen eszközökkel.

¹ <https://news.harvard.edu/gazette/story/2004/10/kellerman-describes-decries-bad-leadership/>

² <http://integralleadershipreview.com/7064-barbara-kellerman-and-the-leadership-industry/>

TOXIC LEADERSHIP: A NEGATÍV, DESTRUKTÍV VEZETÉS ISMERVEI, MÉRHETŐSÉGE ÉS SZERVEZETRE MÉRTEK HATÁSAI

Kutatási terv

Készítette: Czifra Julianna

julia.czifra@gmail.com

Hipotézisek

Konstruktum

Hipotézis 1: a toxikus, destruktív vezető (vezetési stílus) beazonosítható és mérhető konstruktum az üzleti környezetben

Dolgozókra mért hatás

Hipotézis 2: a toxikus, destruktív vezetési stílus negatívan befolyásolja a dolgozók pszichés jólétét

Fluktuáció

Hipotézis 3: a toxikus, destruktív vezetői stílus a munkahelyi fluktuációval pozitívan korreál

Kutatási eljárás, módszerek

A toxikus vezetéssel kapcsolatos tapasztalatok feltárására, és a toxikus vezetési stílus beazonosíthatóságára kvalitatív módszertant alkalmaznék, mélyinterjúkat végeznék felsővezetőkkel. A toxikus vezetés dolgozókra mért hatásának megvizsgálásához pedig kérdőívet használnék, amelyhez többek között Schmidt *Toxic Leader Scale* mérési eszközét venném alapul (Schmidt, 2008).

Felhasznált irodalom:

- W.A. Burns, A descriptive literature review of harmful leadership styles: definitions, commonalities, measurements, negative impacts, and ways to improve these harmful leadership styles, in *Creighton Journal of Interdisciplinary Leadership* (2017)
https://www.researchgate.net/publication/319030964_A_Descriptive_Literature_Review_of_Harmful_Leadership_Styles_Definitions_Commonalities_Measurements_Negative_Impacts_and_Ways_to_Improve_These_Harmful_Leadership_Styles
- A. Erickson, B. Shaw, J. Murray, S. Branch, Destructive leadership, in *Organizational Dynamics* (2015)
https://www.researchgate.net/publication/283197739_Destructive_Leadership_Causes_Consequences_and_Countermeasures
- J. Lipman-Blumen, Toxic leadership: A Conceptual Framework 1. (2005), Claremont, CA: Claremont Graduate University
https://www.researchgate.net/publication/252792577_Toxic_Leadership_A_Conceptual_Framework_1
- A. Padilla, R. Hogan, R. Kaiser, The toxic triangle, in *The Leadership Quarterly* (2007)
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.322.4077&rep=rep1&type=pdf>
- K. Pelletier, An empirical investigation of toxic behaviour and rhetoric, in *Leadership* (2010), California State University
https://www.researchgate.net/publication/258168444_Leader_toxicity_An_empirical_investigation_of_toxic_behavior_and_rhetoric
- G. Reed, Toxic Leadership, in *Parameters: journal of the US Army War College* (2002)
https://www.researchgate.net/publication/256486140_Toxic_Leadership
- A.A. Schmidt, Development and validation of the toxic leadership scale (2008), University of Maryland
<https://www.statisticssolutions.com/wp-content/uploads/kalins-pdf/singles/toxic-leadership-scale.pdf>
- M. Walton, Leadership toxicity – an inevitable affliction of organizations? In *Organisations and people* (2007)
http://businessschool.exeter.ac.uk/documents/discussion_papers/cls/leadership_toxicity.pdf